

„Provocări pastorale și strategii misionare în viața comunităților euharistice din Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord”

- sinteza referatului prezentat de Pr. Octavian-Horațiu Mureșan (Copenhaga, DK) în cadrul Adunării Eparhiale a Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord, 26 ianuarie 2019

I. Cu urechea alipită de membrana istoriei și a timpului¹

- Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord e o Episcopie tânără și noi, membrii ei, suntem contemporani cu un fenomen unic, *nemaîntâlnit în istoria poporului nostru*, cel al migrației a aproape 20 la sută din populația activă a României, așa numita „migrație economică²”.

- Statisticile referitoare la numărul de oameni prezenți la slujbe, numărul membrilor sau al botezurilor indică în toți acești ani de existență a parohiei o *creștere*, iar *valorile sunt și vor fi pozitive* până când imigrația conaționalilor noștri în țările scandinave se va stabiliza.

- Vedem deja că sporul natural în rândul familiilor din români din Diaspora este mult mai mare decât cel din țară. În toate comunitățile vorbim deja *despre a doua generație de credincioși* - copiii născuți în țările scandinave.

¹ sintagmă folosită de către teologul român Radu Preda, președintele executiv al Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER), și rostită în data de 3 noiembrie 2018, cu ocazia unei prelegeri susținute în Danemarca.
<http://basilica.ro/radu-preda-indeamna-la-a-fi-mereu-cu-urechea-la-membrana-timpului-si-a-istoriei/> (pagină de internet accesată în 28.01.2019)

²<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8926076/3-28052018-AP-EN.pdf/48c473e8-c2c1-4942-b2a4-5761edacda37> (pagină de internet accesată în 28.01.2019)

- Noi nu am efectuat analize și predicții exhaustive, însă ortodocșii greci, sârbi, sau ruși, care au o prin tradiție, în Diaspora, comunități puternice și bine înrădăcinate, *au analizat viața parohiilor din străinătate*, a căror dinamică e mult diferită față de a celor din țara natală, și au ajuns la niște concluzii îngrijorătoare: atașamentul față de valorile Ortodoxiei și implicarea în viața liturgică a comunităților scade vertiginos odată cu schimbarea generațiilor³.

- *E mai ușor să previi decât să combați*, și acest lucru e posibil doar cu ajutorul unor strategii și a unei pastorării sănătoase, adânc înrădăcinate în principiile misionare ale Evangheliei și ale tradiției patristice ascetice și neptice.

Principiile biblice ale misiunii creștine

Eu am sădit, Apollo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească. Așa că nici cel ce sădește e ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu, Cel ce face să crească. Că noi împreună-lucrători cu Dumnezeu a suntem (1 Cor 3, 6-9)

*Și zicea: „Așa este împărăția lui Dumnezeu, ca un om care aruncă sămânța în pământ, și doarme și se scoală, noaptea și ziua, și sămânța răsare și crește fără ca el să știe cum. Că pământul rodește **de la sine**: mai întâi pai, apoi spic, apoi grâu deplin în spic. (Marcu 4, 26-28)*

- Există o lucrare divină, un potențial al Trupului Tainic lui Hristos (Biserica) să crească și să se dezvolte, deoarece *în el vinuește Viața Duhului Sfânt*.

- Având în vedere acest fapt, e posibil ca accentele pe care le punem noi să fie greșite. În loc să ne concentrăm prea mult pe chestiunea: *“Ce aș putea să MAI FAC pentru a atrage oamenii la biserică, pentru ca parohia să crească?”* să ne preocupe întrebarea

³ The National Study of Youth and Religion (NSYR), Soul Searching: The Religious and Spiritual Lives of American Teenagers (2008), <http://www.thearda.com/Archive/Files/Descriptions/NSYRW3.asp> (pagină de internet accesată în 28.01.2019)

“Ce anume din ceea ce fac deja ÎMPIEDICĂ, obstrucționează, oprește parohia să crească la potențialul sădit în ea de către Duhul Sfânt, ca Trup tainic al lui Hristos?”⁴

II. Premisele unei **PASTORAȚII care aduce rod**

„LITURGHIA ar trebui să fie doar vârful ice-bergului vieții duhovnicești a parohiei”

a) Provocări și obstacole în realizarea idealului de mai sus :

- **TIMPUL limitat**, atât al păstorului cât și al credincioșilor (preoții au adesea locuri de muncă civile cu normă întreagă, iar credincioșii preferă adesea să aibă și un al doilea job).

- **SPAȚIU liturgic indisponibil** atunci când avem nevoie (cu mici excepții, funcționăm în clădiri pe care le închiriem de la comunitățile creștine locale, care nu de puține ori desfășoară și ele activități în lăcașul de cult).

- **DISTANȚE mari** (zeci și sute de kilometri între biserică și casele enoriașilor).

- **OBOSEALA FIZICĂ cronică și DEZINTERESUL** enoriașilor în general și al nașilor și al părinților în special față de cateheză (sau pregătirea prebaptismală).

b) Posibile soluții:

-**PLANIFICAREA foarte riguroasă A TIMPULUI** (utilizarea agendei personale, Google Calendar, etc). Multi-taskingul e o mare sursă de stres, de aceea e imperativă notarea în calendar și a setării unui „reminder” pentru fiecare activitate.

⁴ Creating Vibrant Orthodox Parishes. A Framework for Renewal, <https://oca.org/cdn/PDFs/evangelization/aac-renewal-presentation-as-distributed.pdf> (pagină de internet accesată în 28.01.2019)

- ACTIVITATE „PE TEREN” sau „liturghia de după Liturghie”.Dacă nu vin oamenii la biserică , ducem Biserica oamenilor:

● **VIZITE la domiciliul credinșilor**

(crearea unor ocazii, nu e necesară o pregătire specială gen curățenie sau dîneu, începem vizita cu o rugăciune, observăm dacă cei pe care îi vizităm dețin o Biblie, carte de rugăciuni, icoane).

CREARE UNUI „REGISTRU”, strict pentru uzul personal al preotului, cu informații despre cei pe care i-am vizitat, adresă, telefon. Ne rugăm pentru ei, le telefonăm la intervale regulate, trimitem felicitări de Crăciun sau cu ocazia zilei de naștere.

● **VIZITE la spitale și instituțiile sociale.** Implicarea laicilor și crearea unor grupe de vizitare a bolnavilor. Importanța promovării vizitei ca o activitate *benevolă*, afiș în mediile sociale.

● **SERI DE RUGĂCIUNE ȘI (SAU) CATEHEZĂ LA DOMICILIUL CREDINCIOȘILOR** (întâlniri regulate, în prezența sau cu îndrumarea directă a preotului).

O posibilă descriere a structurii unei astfel de întâlniri - vezi Anexa A.

CATEHEZE PREBATISMALE:

- din rațiuni de timp, *întâlnirea cu părinții și nașii poate avea loc și online*, sub forma unei convorbiri VIDEO (Whatsapp, Messenger, etc). Cel mai mare impact are totuși vizitarea lor la domiciliu (vizită ce poate fi efectuată cu ocazia rostirii „Molitvei”).

- importanța unei *cereri în vederea primirii Botezului bine formulate* împiedică surprizele neplăcute ce pot să apară (familii mono-parentale sau în stare conflictuală, problema căsătoriei religioase ne-efectuate, apartenența la o altă parohie, etc).

- subiectele catehezei să fie *accesibile* :

a) Sfânta Scriptură.

Sfântul Teofan Zăvorâtul afirmă că în special capitolele Evangheliei după Matei în care Mântuitorul rânduieste normele vieții creștine (V-VI-VII), Epistola Sfântului Apostol Iacob, ultimele capitole al Epistolelor Sfântului Apostol Pavel, în care se află o succintă înfățișare a îndatoririlor unui creștin (de pildă: cap. 12 al Epistolei către Romani sau cap. 4 al Epistolei către Efeseni și altele) sau Întâia Epistolă sobornicească a Sfântului Ioan Teologul „sunt cele mai importante, pentru că arată lămurit duhul viețuirii creștine, duh care este înfățișat limpede”

b) film explicativ editat de Trinitas TV,

c) broșura editată de Mitropolie.

- în timpul slujbei Botezului, e importantă implicarea celor prezenți: „Amin-ul” participanților sau rugăciunea „Doamne miluiește” rostită recitativ, la unison. Apostolul sau psalmul îmbrăcării sunt alte momente ale slujbei în care cei prezenți, dacă au fost pregătiți corespunzător, sunt bucuroși să intervină.

CONCLUZIE:

- Nimic din ce am enumerat mai sus nu e posibil pentru preot fără un echilibru dintre viața de familie, locul de muncă și misiunea pentru Biserică. Să luăm exemplul „Serviciului de Primire a Urgențelor”: *prioritizarea* activităților, deși toate sunt urgente!

Bibliografie selectivă:

- Seraphim Danckaert, *Losing our Religion: On “Retaining” Young People in the Orthodox Church*,

<https://blogs.ancientfaith.com/orthodoxyandheterodoxy/2014/04/08/losing-our-religion-on-retaining-young-people-in-the-orthodox-church/> (pagină de internet accesată în 28.01.2019)

- Sf. Teofan Zăvorâtu, *Calea spre mântuire sau Manualul desăvârșitei prefaceri (transformări) duhovnicești* - , ed. Egumenița, Galați, 2013

- Ioannis Romanides, *Dogmatica patristică ortodoxă*, ed. Ecclesiast, 2010

- Gherghios D. Metallinos, *Parohia. Hristos în mijlocul nostru*, traducere de Pr. Prof. Dr. Ioan I. Ică, Editura Deisis, Sibiu, 2004

ANEXA A

Intalnirile se desfasoara seara, aprox. intre 18.30-21.30. Ma gandesc ca numarul maxim de participanti, din ratiuni obiective, sa fie undeva la 12-15. Si apoi, prin rotatie, toti cei interesati pot sa participe, treptat. Exista si un program al intalnirilor, pe care il vom dezvalui ulterior. E binevenita toata lumea, iar *in cazul familiilor cu copilasi sub 7 ani*, as proceda in felul urmator: la prima intalnire din luna vine unul dintre parinti, iar la a doua intalnire participa celalalt parinte.

Cei care vin, pot sa aduca 1 l de suc natural sau cateva fructe si/sau eventual ceva frugal, sarat si sanatos (nu sticks, chips, etc), de mancare (placinta, paine cu semnate, etc – daca e *zi de post* e bine sa avem in vedere acest aspect).

Discutiile de dupa rugăciune vor avea caracterul unei cateheze. Din rațiuni practice, e mai ușor ca expunerea să fie transmisă credincioșilor de către preot ca înregistrare audio cu câteva zile înainte și să se treacă direct la dialog.

Rugaciunile pe care le vom rosti, DE LISTAT SAU AVUT LA DISPOZITIE
FIECARE:

a) Rugaciunile incepatoare

b) Psalmul 50

Miluieste-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale, mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite. Întoarce fața Ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată zidește intru mine, Dumnezeule și duh drept înnoiește intru cele dinlăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește. Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce. Izbăvește-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnzeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta. Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta. Că de ai fi voit jertfă, ți-aș fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului. Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău jertfe.

c) Crezul

Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl, Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele.

Și într-unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut; Cel de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut.

Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Maria Fecioara, și S-a făcut om.

Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat și a pățimit și S-a îngropat. Și a înviat a treia zi, după Scripturi.

Și S-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui.

Și iarăși va să vină cu slavă, să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit.

Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață Făcătorul, Care de la Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, Care a grăit prin prooroci.

Într-una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică;

Mărturisesc un Botez spre iertarea păcatelor.

Aștept învierea morților

Și viata veacului ce va să fie.

Amin.

d) de 10 ori fiecare rugăciunea “Doamne, Iisuse Hristose, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)...” fiecare rugăciune zisă fara graba.

e) rugaciunea Sf.Paisie Aghioritul pentru lume. Daca in parohie exista vreo nevoie speciala, se poate **adauga numele persoanei si nevoia ei** (ne sfatuim de fiecare data).

Pregatim pomelnicul cu bolnavi

Dumnezeul meu, să nu-i părăsești pe robii Tăi care trăiesc departe de Biserică; dragostea Ta să-i aducă pe toți lângă Tine.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de cancer.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de boli ușoare sau grave.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de infirmități trupești.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de infirmități sufletești.

Pomenește, Doamne, pe conducătorii țărilor și ajută-i să conducă creștinește.

Pomenește, Doamne, pe copiii care provin din familii cu probleme.

Pomenește, Doamne, pe familiile care au probleme și pe cei divorțați.

Pomenește, Doamne, pe orfanii din toată lumea, pe toți cei îndurerăți și nedreptățiți în această viață, pe văduvi și pe văduve.

Pomenește, Doamne, pe toți cei întemnițați, pe anarhiști, pe narcomani, pe ucigași, pe făcătorii de rele, pe hoți, luminează-i și ajută-i să se îndrepteze.

Pomenește, Doamne, pe toți cei înstrăinați.

Pomenește, Doamne, pe toți cei ce călătoresc pe mare, pe uscat și prin aer, și-i păzește.

Pomenește, Doamne, Biserica noastră, pe slujitorii sfințiți ai Bisericii și pe

credincioși.

Pomenește, Doamne, toate frățiile monahale, pe stareți și pe starețe, pe monahi și pe monahii.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care sunt în vreme de război.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care sunt prizoniți.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care sunt precum păsările vâdate.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care și-au lăsat casele și serviciile lor și se chinuiesc.

Pomenește, Doamne, pe săraci, pe cei fără casă și pe refugiați.

Pomenește, Doamne, toate popoarele, să le ții în brațele Tale, să le acoperi cu Sfântul Tău Acoperământ, să le păzești de orice rău și de război. Și iubita noastră țară, zi și noapte să o ții la sânul Tău, să o acoperi cu Sfântul Tău Acoperământ, să o păzești de orice rău și de război.

Pomenește, Doamne, familiile chinuite, părăsite, nedreptățite, încercate și dăruiește-le lor milele Tale cele bogate.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care suferă de tot felul de boli sufletești și trupești.

Pomenește, Doamne, pe robii Tăi care ne-au cerut nouă să ne rugăm pentru ei.

f) Rugaciune pentru arhiereu și pentru duhovnic a Pr.Sofronie:

Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, care pe desfrânata și pe tâlharul i-ai primit, primește și rugăciunea noastră pentru robii Tăi, Arhiereul nostru (numele) și Părinții (numele slujitorilor din parohie: preoți și diaconi) aleși de Tine să poarte povara păcatelor noastre în fața Ta, așa cum Tu porți povara lumii întregi în fața Tatălui Ceresc. Iartă-le toate greșelile lor pentru dragostea și jertfa stăruitoare ca să punem început bun de pocaință noi, oile rătăcite.

Cercetează-i degrabă și vezi nevoile lor. Vindecă-i de toată boala și întinăciunea trupească și sufletească și de slăbiciunea firii celei căzute.

Izbăvește-i de toți vrăjmașii văzuți și nevăzuți, de tot răul și ispitele ce le-au venit pentru păcatele noastre. Sporește-le înțelepciunea, îndelunga răbdare, liniștea, pacea și mulțumirea sufletească. Înmulțește-le puterea, sporește-le blândețea și purtarea de grijă și împlinește toate cele de folos lor. Dă-le minte luminată și pricepere sfântă care se pogoară de la Tine, Împăratul Luminii. Bine-sporește în ei Doamne și dăruiește-i sănătoși, îndelungați în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău.

Ceilalți: Amin.

Împărate Ceresc, Mângâietorul, deschide stavila cerului și plouă peste robii Tăi, Arhiereul nostru (numele) și Părinții (numele slujitorilor: preoți și diaconi) belșug de har și bogată milă. Pogoară-te asupra lor, odihnește în ei pururea și revarsă peste ei mulțimea îndurărilor Tale.

Ceilalți: Amin.

Maica Domnului, acoperă cu Atotputernicul tău Acoperământ pe robii Tăi, Arhiereul nostru (numele) și Părinții (numele slujitorilor: preoți și diaconi) și roagă-te Bunului Dumnezeu să-i miluiască pentru rugăciunile tale. Izbăvește-i

de toată ispita trupească și sufletească, curăță-i, tămăduiește-i, întărește-i și sănătate deplină dăruiește-le.

Ceilalți: Amin.

Cele nouă Puteri Cerești, Sfinților Români – mucenici și mucenițe, cuvioși și cuvioase – Preacuvioșilor Părinți ai noștri și sfinții a căror pomenire se face astăzi, împreună cu toți sfinții, rugați-vă lui Dumnezeu să miluiască și să mântuiască pe robii Tăi, Arhiereul nostru (numele) și Părinții (numele slujitorilor: preoți și diaconi) pentru rugăciunile voastre.

Ceilalți: Amin.Amin.Amin.

g) CÂNTAT: Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.
